

การชั่งบ่งอันตรายและ การประเมินความเสี่ยง

ตอนที่
3

ต่อ จากฉบับที่แล้ว

ฉบับที่แล้วผู้เขียนได้นำเสนอขั้นตอนการชั่งบ่งอันตรายไปแล้ว ในฉบับนี้ขอนำเสนอขั้นตอน**"การประเมินความเสี่ยง"** ในขั้นตอนนี้รายละเอียดที่สำคัญๆ จะต้องมีคือ **การกำหนดเกณฑ์การประเมิน การประเมินหาค่าความเสี่ยง การจัดลำดับความเสี่ยงและการขึ้นทะเบียนความเสี่ยง** โดยผู้เขียนขออธิบายในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดเกณฑ์การประเมิน

เป็นขั้นตอนที่หน่วยงานจะต้องกำหนดขึ้นมาเพื่อให้ทุกหน่วยงานได้ใช้สำหรับการประเมิน ซึ่งแต่ละองค์กรก็จะกำหนดที่แตกต่างกัน โดยปัจจุบันทางกระทรวงอุตสาหกรรมได้มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินไว้แล้ว ท่านสามารถนำมาใช้ประเมินได้เช่นกัน แต่ไม่ว่าจะเป็นเกณฑ์ของหน่วยงานใดก็ตามจะยึดหลักเกณฑ์จากสองปัจจัยคือ ปัจจัยจากความเสี่ยง (หรือมูลค่าของความเสียหายของแหล่งอันตรายแห่งนั้นๆ) และอีกปัจจัยหนึ่งก็คือ โอกาสในการเกิดของแหล่งอันตรายแห่งนั้นๆ (โอกาสในการเกิดก็จะดูจากระบบการควบคุมแหล่งอันตรายนั้นๆ นั่นเอง) โดยทั้งสองปัจจัยส่วนใหญ่จะกำหนดเป็นเชิงปริมาณ หรือตัวเลข เพื่อให้ง่ายต่อการกำหนดระดับตามปัจจัยทั้งสอง โดยผู้เขียนขอยกตัวอย่างการกำหนดระดับความเสี่ยงและโอกาสดังนี้

● ตัวอย่างเกณฑ์ระดับความเสี่ยง

1 คะแนน หมายถึง ความรุนแรงน้อยมาก เช่น เกิดการบาดเจ็บเพียงเล็กน้อย หรือทำให้เกิดทรัพย์สินเสียหายคิดเป็นมูลค่าแล้วไม่เกิน 5,000 บาท เป็นต้น

2 คะแนน หมายถึง ความรุนแรงปานกลาง เช่น เกิดบาดเจ็บมากต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล หรือทำให้ต้องหยุดงานแต่ไม่เกิน 3 วัน หรือทำให้ทรัพย์สินเสียหายมีมูลค่าตั้งแต่ 5,000 บาทขึ้นไป แต่ไม่เกิน 50,000 บาท

3 คะแนน หมายถึง ความรุนแรงมาก เช่น เกิดการบาดเจ็บรุนแรงมาก เกิดการบาดเจ็บจนทำให้สูญเสียอวัยวะ หรือพิการ หรือเสียชีวิต หรือต้องหยุดงานเกิน 3 วัน หรือทำให้ทรัพย์สินเสียหายมากกว่า 50,000 บาท

● ตัวอย่างเกณฑ์ระดับโอกาส

1 คะแนน หมายถึง โอกาสเกิดน้อยมาก เพราะมีระบบควบคุมป้องกันอย่างเป็นระบบทั้งด้าน Software และ Hardware และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2 คะแนน หมายถึง โอกาสเกิดปานกลาง มีระบบแต่ปฏิบัติไม่ต่อเนื่อง หรือระบบไม่สมบูรณ์

3 คะแนน หมายถึง โอกาสเกิดสูงมาก เพราะไม่มีระบบการควบคุมเลย หรือมีแต่ไม่สมบูรณ์ ขาดการปฏิบัติตามระบบที่มีอยู่

โดยการกำหนดระดับเกณฑ์ของระดับความเสี่ยงและระดับของโอกาสแล้ว องค์กรก็ใช้เกณฑ์ที่กำหนดไว้ไปพิจารณาว่าแหล่งอันตรายแต่ละแห่งที่ได้ทำการชั่งบ่งมาแล้วมีค่าของความเสี่ยงอยู่ที่ระดับใด หรือคะแนนเท่าไรและแหล่งอันตรายแต่ละแห่งมีโอกาสในการเกิดอันตรายที่ระดับใด หรือคะแนนเท่าไร การที่รู้ค่าของระดับความเสี่ยงและค่าของระดับโอกาสก็เพื่อจะนำค่าที่ได้ไปทำการประเมินหาค่าความเสี่ยงในขั้นต่อไป

2. การประเมินค่าความเสี่ยง

ในขั้นตอนนี้เป็นการนำค่าของระดับความรุนแรงและค่าของระดับโอกาสที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ของแหล่งอันตรายแต่ละแห่งมาคำนวณหาโดยทั่วไปสูตรการหาค่าความเสี่ยงจะคิดจากสูตร ดังนี้

$$\text{ค่าความเสี่ยง} = \text{ค่าความรุนแรง} \times \text{ค่าของโอกาส}$$

ในการคำนวณหาค่าความเสี่ยงนั้น เป็นแนวทางการหาค่าความแตกต่างของความเสี่ยงของแต่ละแหล่งอันตรายเพื่อให้องค์กรทราบระดับของความเสี่ยงเท่านั้น แนนอนค่าความเสี่ยงจะแปรเปลี่ยนไปตามระดับของค่าความรุนแรงและค่าของโอกาสที่กำหนด ซึ่งจะมีความแตกต่างกัน หรือมีความเบี่ยงเบนจากความเป็นจริงบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเที่ยงตรงของผู้กำหนดระดับของทั้งสองปัจจัย โดยความเบี่ยงเบนจะคลาดเคลื่อนน้อยมากหากผู้กำหนดค่าของระดับความรุนแรงและโอกาสมีความรู้ มีประสบการณ์ในกิจกรรมการดำเนินงานนั้นเป็นอย่างดี มีข้อมูลที่เป็นจริงและมีมาเพียงพอที่จะช่วยให้เกิดความเที่ยงตรงได้

3. การจัดระดับความเสี่ยง

ขั้นตอนนี้เมื่อได้ค่าความเสี่ยงจากขั้นตอนที่ 2 แล้วองค์กรสามารถจัดระดับความเสี่ยงได้ โดยกำหนดจากผลลัพธ์คือค่าความเสี่ยงนั่นเอง โดยการแบ่งระดับของความเสี่ยงสามารถแบ่งเป็น 3

ระดับ เช่น ความเสี่ยงสูง ความเสี่ยงปานกลาง ความเสี่ยงต่ำ หรือจะแบ่งเป็น 4 ระดับ เช่น ความเสี่ยงสูง ความเสี่ยงปานกลาง ความเสี่ยงยอมรับได้และความเสี่ยงเล็กน้อย เป็นต้น หรือการแบ่งตามระดับของระบบ มอก.18001 จะแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ความเสี่ยงที่ไม่อาจยอมรับได้ ความเสี่ยงสูง ความเสี่ยงปานกลาง ความเสี่ยงยอมรับได้และความเสี่ยงเล็กน้อย โดยการกำหนดระดับความเสี่ยงก็จะกำหนดจากผลลัพธ์ของค่าความเสี่ยงนั่นเอง ดังตัวอย่างด้านล่าง

- ระดับความเสี่ยง : 1 คะแนน = เล็กน้อย
- ระดับความเสี่ยง : 2 คะแนน = ยอมรับได้
- ระดับความเสี่ยง : 3-4 คะแนน = ปานกลาง
- ระดับความเสี่ยง : 6 คะแนน = สูง
- ระดับความเสี่ยง : 9 คะแนน = ไม่อาจยอมรับได้

เมื่อองค์กรมีการหาค่าความเสี่ยงจนครบทุกแหล่งอันตรายแล้ว องค์กรสามารถจัดทำทะเบียนความเสี่ยงไว้เป็นขององค์กรเพื่อนำไปใช้ในการจัดทำการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อไป โดยทั่วไปทะเบียนความเสี่ยงจะเรียงจากแหล่งอันตรายที่มีความเสี่ยงมากที่สุดไปหาแหล่งอันตรายที่มีความเสี่ยงต่ำๆ โดยทั้งหมดที่กล่าวมาขั้นต้นคือ สามประเด็นหลักที่ต้องดำเนินการในขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง พบกันต่อในครั้งหน้ากับหัวข้อการบริหารจัดการความเสี่ยง หรือการควบคุมความเสี่ยงครับ

แบบฟอร์มการชี้บ่งและประเมินความเสี่ยง												
หน่วยงาน : แผนกปฏิบัติการก๊าซ		วันที่ : 14 กุมภาพันธ์ 2554		ปรับปรุงครั้งที่ : 0		หน้าที่ : .../.../1.....						
ผู้ประเมิน : นายวิชาญ มธุรสสุวรรณ				บทวนโดย : วิชาญ มธุรสสุวรรณ			รับรองโดย : นายตรวจสอบ รอบคอบ					
การชี้บ่งอันตราย					การประเมินความเสี่ยง			ระดับความเสี่ยง				
ลำดับ	กิจกรรมงานพื้นที่	แหล่งอันตราย	ผู้ได้รับอันตราย	ลักษณะอันตราย	ความรุนแรง (A)	โอกาส(B)	ความรุนแรง (AxB)	เล็กน้อย	ยอมรับได้	ปานกลาง	สูง	ยอมรับไม่ได้
1	งานพันสีถึงก๊าซ	สีสำหรับพัน	พนักงาน	สัมผัสกับสี	1	1	1	⊕				
		ทินเนอร์	พนักงาน	สัมผัสกับผิวหนัง, ไฟไหม้หากเจอประกาย	1	1	1	⊕				
		กลิ่นสีและทินเนอร์	พนักงาน	สูดดมเข้าทางจมูก ปาก	1	2	2	⊕				
		เสียงดังจากเครื่องจักร	พนักงาน	ได้ยินขณะปฏิบัติงาน	1	1	1	⊕				
		ยกถังก๊าซชนิดวีวี	พนักงาน	ล้มถังยกถังก๊าซ								
2	งานเชื่อมไฟฟ้า	เครื่องเชื่อมไฟฟ้า	พนักงาน	ไฟฟ้าดูดจากเครื่องที่ชำรุด	3	1	3			⊕		
		เคลื่อนย้ายชนิดวีวี	พนักงาน	仆หลังจากภากรถชนิดวีวี	1	1	1	⊕				
3	งานถ่ายเอกสาร	เครื่องถ่ายเอกสาร	พนักงานผู้ใช้งาน	ไฟฟ้าดูดจากตัวเครื่อง	3	1	3			⊕		
		ผงหมึก	พนักงานผู้ใช้งาน	ฟุ้งกระจายเข้าระบบทางเดินหายใจ	1	1	1	⊕				
4	งานพันห้อยสายจากคอกมา	เครื่องคอมพิวเตอร์	พนักงาน	ไฟดูด	3	1	3			⊕		
		แสงจ้าจากหน้าจอ	พนักงาน	พริบพริบทั้งวัน ไม่มีแผ่นลดแสง	1	2	2	⊕				
		นั่งผิดท่านานๆ	พนักงาน	นั่งผิดท่านานๆ และนานติดต่อกัน	2	2	4			⊕		
เกณฑ์การประเมิน ความรุนแรง 1 คะแนน หมายถึง ความรุนแรงน้อยมาก ขนาดเจ็บเล็กน้อย หรือยี่สิบเสียหายไม่เกิน 5,000 บาท 2 คะแนน หมายถึง ความรุนแรงปานกลาง ขนาดเจ็บมาก ชุบชู่ไม่เกิน 3 วัน หรือยี่สิบเสียหาย 5,000 บาทขึ้นไปแต่ไม่เกิน 50,000 บาท 3 คะแนน หมายถึง ความรุนแรงมาก ขนาดเจ็บรุนแรงมาก สูญเสียหรือระงับ พิจารณายี่สิบ หุบลงานเกิน 3 วัน หรือยี่สิบเสียหายมากกว่า 50,000 บาท โอกาส 1 คะแนน หมายถึง โอกาสเกิดน้อยมาก เพราะมีระบบควบคุมป้องกันอย่างเป็นระบบทั้งด้าน Software และ Hardware และมีกรปฏิบัติอย่างคั้งเนื่อง 2 คะแนน หมายถึง โอกาสเกิดปานกลาง มีระบบแต่ปฏิบัติไม่ต่อเนื่อง หรือระบบไม่สมบูรณ์ 3 คะแนน หมายถึง โอกาสเกิดสูงมากเพราะไม่มีระบบการควบคุมเลย หรือมีแต่ไม่สมบูรณ์ ขาดการปฏิบัติ ละเลย ระดับความเสี่ยง 1 คะแนน = เล็กน้อย, 2 คะแนน = ยอมรับได้, 3-4 คะแนน = ปานกลาง, 6 คะแนน = สูง, 9 คะแนน = ยอมรับไม่ได้												

ตัวอย่างการชี้บ่งอันตรายและการประเมินความเสี่ยง